

Kråko NR Tysnes kommune	
Etablert	3.4.1987 (kgf res)
Areal	ca 130 daa, der 69 daa er landareal
Naturbase	VV00001753
UTM 32N	6641447 / 310952
Eigarar	
162/1	Sissel Karin Clausen
162/2	Olav Laukhammar
Ferdsle	Forbod 15.4 - 31.7, men ikkje handheva sidan 1998.
Beiting	Særs avgrensa, men har vore mykje meirtidlegare.
Taretråling	Tillate etter verneforskrifta. Retten har neppe nokon gong vore nytta.
Trugsmål	<i>Mink</i> : Rapportert som eit stort problem her tidlegare. Territoriell mink fjerna frå holmen i 2013 og 2014.

Kråko naturreservat

Bestand (par)	1980	2011
Gråmåse	15-18	-
Svartbak	-	2
Fiskemåse	70	-
Terner	-	-
Vipe	-	-
Registrering 2014 (7. juli): Tomt for sjøfugl.		

Kråko er ein større gras- og lyngheikledd holme på austsida av Huglo, liggjande ut mot Hardangerfjorden. Berggrunnen består av grønskifer. Dette er ein av fleire gode hekkekoloniar i ytre Hardangerfjord for fiskemåse, men måsane forsvann tidleg frå denne staden. Kråko er i dag noko overgrodd som følgje av manglande beiting og anna skjøtsel, men det kan vere potensial i å utvikle lyngheia her som naturtype. Mange vil nok oppfatte Kråko som estetisk tiltalende.

Utgangspunkt for vernevedtak (1980)

Ein hekkekoloni på 70 par *fiskemåse* og 15-18 par *gråmåse*.

Tilstand i 2011

Naturtypen på Kråko er i hovudsak lynghei, men det finst truleg også noko naturbeitemark innimellom. Slike naturtypar er avhengige av vedvarande beiting av husdyr, noko det er lenge sidan det har vore på Kråko. Naturen her berer sterkt preg av dette i dag, ettersom både lyngheia og beitemarka vert stadig meir tilgrodd. Beitemarka vil truleg ha tapt viktige artar som følgje av manglande skjøtsel. Lyngen er forveda, mykje einer har vakse opp og på sørvestsida av øya er også mykje furuskog i ferd med å vekse fram. Tilstanden er slik at berre små areal på Kråko kan fungere som hekestad for måsar i dag, men det er nok andre årsaker enn atgroinga til at måsane har forlate plassen.

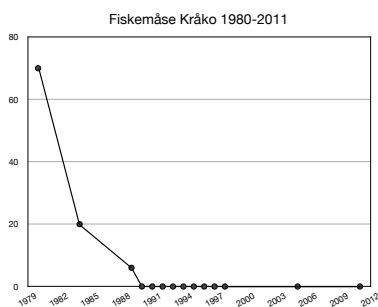
Det var ingen beitedyr på Kråko under synfaringa 23.6.2011, men ifølgje grunneigar skal det ha beita nokre sauer her åra i forkant, samt nokre få geiter i 2012. Det er like fullt svært lenge sidan vegetasjonen her vart svidd. Ei omfattande rydding av einer og småskog, med påfølgjande avsviing og intensivt beiting ville vore godt for i alle fall lyngheia på øya, og også hekkande sjøfugl ville profitte av dette om dei skulle returnere i større tal på kysten i framtida.

I tidlegare tider beitte det både sau og geit på denne øya, utan at dette såg ut til å vere noko problem for hekkande måsar. Det var også mykje kanin på holmen fram til i alle fall utpå 1960-talet. Grunneigarane dreiv tidlegare aktiv fellefangst av mink, men dette tok slutt tidleg på 1980-talet. Naturoppsynet rapporterte om mykje spor etter mink på slutten av 1980-talet, og det er grunn til å tru at minken er ein medverkande faktor til tilbakegangen for fiskemåsen her.

Bestandsutvikling

Klart negativ. Fiskemåsekolonien var redusert til berre 20 hekkepar allereie i 1984. I 1989 var det berre 7 hekkepar att, og sidan har arten ikkje hekka på Kråko. Gråmåsen gjekk ut allereie før 1984. Rett nok vart det funne eit reir av måse på Kråko i 1993, men arten er uvisst. I 1993 hekka dessutan 5 par *terner* her (art uvisst). Dette året vart det også sett *vipe* på Kråko, og eit par «fiskeørn» (truleg *havørn*) heldt seg i nærområdet. Ifølgje grunneigar hekkar siland regelbunde på holmen.

I 2011 vart det ikkje sett andre sjøfugl på holmen enn 2 hekkepar av *svartbak*. Kråko bør likevel ha godt potensial som hekestad for *grågås*.

Trugsmål

Bestandsutviklinga på Kråko er mest truleg forårsaka av ein kombinasjon av næringssvikt og predasjon frå mink. Eit sannsynleg scenario er at fiskemåse-kolonien har blitt gradvis svekka av manglande tilgang på næring i delar av hekkesesongen, i så sterk grad at det kollektive forsvaret mot mink har brote saman. På Kråko kan fiskemåsane ha hatt fordelar av at det også hekka gråmåse på øya, men hekkeførekomen av gråmåse ser ut til å ha gått ut tidlegare enn fiskemåsen. Grunneigar opplyser at det før vernet hekka fleire andre sjøfuglartar på Kråko, utan at ein kjenner kva artar det dreier seg om.

Den omfattande attgroinga er eit trugsmål mot sjøfuglane slik Kråko står fram i dag. Naturtilstanden kan handterast, men det krev omfattande arbeid. Det vil vere udelte positivt for sjøfugl om ein kan få til meir aktiv lyngsviing og beiting på Kråko. Med rett skjøtsel kan Kråko også bli ei svært tiltalende og attraktiv lynghei, for estetisk skil Kråko seg vesentleg ut frå andre holmar i dette området, på fordelaktig vis.

Det er neppe tvil om at mink har vore eit vesentleg trugsmål mot hekkande måsar på Kråko, og er det sikkert enno. Dette vil vere vanskeleg å handtere effektivt ved hjelp av minkfeller og andre tradisjonelle metodar. Ein kan nok minke trykket mellombels, men neppe utrydde minken på kort eller lang sikt ein slik stad.

Kråko naturreservat fotografert frå sørvest 3.7.1994. Dette året var Hardangerfjorden sterkt prega av masseførekomen av kiselalgen *Emiliania huxleyi*, som er årsaka til det turkisfarga sjøvatnet. Slik massiv algeførekomen er blitt meir frekvent i Hardangerfjorden med tida, og somme år — som i 1994 — når algebeltet heilt ut i Nordsjøen. Det er uvisst kva dette har å seie for sjøfuglane, men det er neppe positivt ettersom siktedjupet vert sterkt redusert og fuglane sine høve til å fange fisk i sjøen såleis vert mindre.

Naturkvalitetar	Tilstand	Merknad
Lynghei	Dårleg	Temmeleg forveda og tilgrodd med einer pr 2011, som følgje av vantande sviing og altfor lågt beitetrykk.
Naturbeitemark	Dårleg	Det er uvisst kor mykje naturbeitemark som finst på Kråko og kva kvalitet den i så fall har, men mest truleg har viktige artar gått tapt dei siste tiåra.
Fiskemåse	Dårleg	Kråko var ein av dei første koloniane av arten på Vestlandet som gjekk ut etter at førekomen vart registrerte i samband med sjøfuglverneplanen, og tilbakegangen hadde truleg starta lenge før 1980. På 1960- og 1970-talet skal det også ha hekka fleire andre sjøfuglartar på denne holmen.
Verneføremål		
Verneforskrifta pkt III	Føremålet med vernet er å sikre best moglege vilkår for sjøfuglane i området samt å ta vare på ein viktig hekkelokalitet med dei plante- og dyreartar som naturleg er knytta til området.	
Bevaringsmål	Mål nådd innan	
Naturtypar	2017	Naturtypane sin tilstand skal ved hjelp av målretta skjøtsel hevast frå «dårleg» til «middels», i slik grad at dei som eit minimum er eigna som hekkestad for fiskemåse i framtida.
Fiskemåse	-	Kråko skal få reetablert sin funksjon som permanent hekkestad for arten.
Framande artar	2017	Reservatet skal ikkje vere prega av framande artar. Predasjon frå mink skal om mogleg ikkje vere på eit nivå som resulterer i påvisleg negativ effekt på sjøfuglbestandane.
Forvaltingsmål	Mål nådd innan	
Økologisk funksjon	-	Området skal forvaltast og skjøttast som ei funksjonell lynghei, med innslag av naturbeitemark — i slik grad at naturtypane tilfredsstiller fiskemåsen sine krav til hekkestad i framtida. Dersom hekkande måsar skulle etablere seg att her i framtida, skal skjøtselen tilpassast dette.

Kråko naturreservat sett frå aust 23.6.2011. Dette er det typiske biletet av Kråko i dag — ei lynghei som er kraftig tilgrodd med einer og anna krattvegetasjon. Foto: Stein Byrkjeland.

Midtre delar av Kråko, sett frå aust. Kroko er ikkje naturtypekartlagt, men i alle fall denne delen av øya ser ut til å ha mindre areal med naturbeitemark. Foto: Stein Byrkjeland.

Delar av vestsida av Kråko 23.6.2011. Her er småskog av furu og andre treslag på veg opp. Det vil kreve mykje innsats å rydde vekk alt dette, så hovudtyngda av framtidig skjøtsel bør konsentrerast om austsida av holmen dersom ikkje alt kan ryddast vekk. Foto: Stein Byrkjeland.

Skjøtsel kan stundom gå raskt!

Kråko var sterkt overgrodd av einer, etter at husdyrbeiting i hovudsak gjekk ut etter siste verdskrigen. Dei siste 10-20 åra har også ein del småskog vore på veg opp på delar av øya, då naturskog av furu.

Då Raymond Skår var på Kråko i 2014 for å leite etter mink saman med foxterrieren «Simba», sette han seg i hovudet at han også skulle reinske holmen for kratt og småskog. Initiativet var uavhengig av denne forvaltingsplanen, men like fullt i godt samsvar med planutkastet, som for Kråko sin del var skrive på det tidspunktet. Han gjorde avtaler med grunneigarane, og han fekk med seg nokre kompisar på dugnad. Dette skjedd utan lovnad om finansiering, men i ettertid har fylkesmannen fått ordna nokre midlar til dette skjøtelsprosjektet.

Jobben vart gjort gjennom etervinteren 2015, og var sluttført i april dette året. Brake og småskog er kutta ned, medan litt oppslag av kristtorn står att. Dette skal brennast i løpet av hausten 2015, i ein dugnad som involverer SNO, fylkesmannen, grunneigarane og Raymond Skår.

Slik skjøtsel er ofte tidkrevjande å få organisert. I dette tilfellet gjekk det utrolig raskt!

Tekniske inngrep, påverknad

Ingen kjende.

Skilting

OK pr 2011. Ferdsløforbodet har ikkje vore handheva her sidan 1988, noko det heller ikkje er trong for i framtida med mindre hekkande måsar skulle returnere til staden i godt monn.

Aktuelle tiltak

Kråko har vore tom for hekkande sjøfugl lenge, og dette er neppe staden fiskemåsen vil returnere først til sjølv om næringsgrunnlaget skulle betre seg monaleg. Uansett bør naturtypen her skjøttast vesentleg meir enn tilfellet har vore dei seinare tiåra. Då må mykje einer først fjernast, gjerne også ein del av (helst all) furuskogen som er på veg opp. Dette vart gjennomført i 2015, sjå faktaboks i marginen. Deretter må dei rydda områda brennast på eit nivå som er naudsynt for at biotopen kan bli funksjonell lynghei att, og til slutt må ein få på plass eit tilstrekkeleg tal beitedyr. Det kan godt vere geit eller utegangsarsau, men om det skulle kome sjøfugl tilbake hit i framtida må ein følgje med for å sjå kva type beitedyr som høver best ein slik stad.

Overvaking

Kråko skal overvakast minimum kvart 4. år i samband med ordinær oppteljing av hekkande sjøfugl i Hordaland.

Tiltak		
Skilting	2012-	Skiltinga med naturreservat-skilt skal vere oppgradert. Dette gjeld ikkje underskilt om ferdsløforbod, med mindre hekkande sjøfugl skulle returnere til staden.
Skjøtelsplan	2016	Det bør utarbeidast ein enkel skjøtelsplan for området, med utgangspunkt i utvikling av potensialet for lynghei og beitemark.
Rydding av vegetasjon	2015	Holmen bør ryddast for einer og oppveksande furu i størst mogleg grad. Massiv jobb, krev truleg dugnad frå ei gruppe engasjerte menneske. (Gjennomført 2015). Kvist og pas må anten fjernast frå øya eller brennast på staden.
Lyngsviing	2015	Etter at vegetasjonen er rydda i ønskjeleg omfang, må dei rydda partia sviast. Bør skje på vinteren, evt hausten.
Intensivert beiting	2017	Talet på beitedyr på Kråko bør aukast monaleg, i alle fall etter at beita er rydda og brent.
Overvaking		
All sjøfugl	2012-	Lokaliteten skal vitjast minst ein gong kvart 4. år medio juni, og resultata skal førast på gjeldande skjema.